

Comenia

České školní písmo

TOMÁŠ BROUSIL / RADANA LENCOVÁ / FRANTIŠEK ŠTORM

16.–31. 10. 2008

Výstava k novému typografickému projektu

Studentský klub University Karlovy v Celetné ulici č. 20, Praha 1.
Otevřeno denně mimo víkendy, od 14 do 18 hodin.

Písmový systém Comenia je výsledkem dlouhodobého výzkumu v oblasti ergonomie psaní, čtení, tiskových a elektronických publikačních technik i vývoje písma. Jeho tvary, proporce a estetické kvality jsou upraveny k eliminaci únavy očí a ke zlepšení vzhledu učebnic. Kromě tiskového písma nabízíme i nové školní psací písmo, které umožňuje kreativně pracovat s naším rukopisem, od dětství až do dospělosti.

Typografie učebnic a písanek by se měla v mnohém zlepšit, soudí Radana Lencová, Tomáš Brousil a František Štorm, grafičtí designeři a autoři písem. Jejich dvouapůlleté výzkumy v oblasti ergonomie čtení a psaní vyústily ve všeobecně použitelnou sadu fontů navrženou specificky pro úpravce učebnic, infosystémy ve školách a pro prvovýuku psaní.

Výstava „Comenia – České školní písmo“ je široce zacílená na školy, rodiče, studenty pedagogiky, nakladatele, grafiky a grafická studia upravující učebnice pro všechny stupně škol. Na výstavě je k dispozici k rozebrání tištěná brožura pojednávající o vývoji projektu a jeho výsledcích.

Na 32 panelech jsou podrobně představeny detaily písmového systému „Comenia“, který se stává výchozím nástrojem pro design učebnic a pro práci s textem ve školním prostředí. Laická veřejnost i žáci se zde mohou seznámit se základními typografickými pojmy formou názorných ukázek. Pro srovnání jsou zde i příklady nesprávných systémových počítačových písem, hlavní důraz je ale kladen na optické a estetické výhody nových písem rodiny Comenia.

Písmo Comenia Script je navrženo jako školní psací písmo. Pro speciální účely je vypracována také zjednodušená bezserifová verze, která je vhodná zejména pro disgrafické děti. Comenia Script se dá použít buďto jako přímá předloha pro psaní, nebo k vytváření individuálních písanek či pracovních listů. Kromě samotného písma je na výstavě představena i řada praktických didaktických pomůcek, určených k nácvičku psací abecedy.

Písmovou rodinu „Comenia“ jako celek či jednotlivé řezy je možné prohlédnout i zakoupit na e-shopu www.fontclub.cz

Comenia

České školní písmo

Problém se čtením a psaním v českém jazyce je inspirační osou celého projektu. Jak chceme vzbudit u žáků lásku k mateřštině, když mají k dispozici jen nekvalitní písma s nesprávně nakreslenou českou diakritikou? Jak chceme naučit čitelnému psanému projevu, když dosavadní norma nerozvíjí kreativitu dítěte? Žáci i studenti mají problémy se čtením a tím i s plynulým chápáním obsahu textu, což přímo ovlivňuje schopnost řešení zadaného úkolu. Snažíme se zjistit, nakolik může špatná typografie způsobovat u žáků a studentů zhoršení pozornosti, schopnosti porozumět čtenému textu a tím ovlivnit plnění zadaného úkolu. Zároveň se budeme stejnou měrou věnovat pozitivním zkušenostem, tj. zkoumat, nakolik může dobře upravená učebnice vzbudit motivaci žáka, udržet jeho pozornost a podpořit kreativitu. Naše standardy mají pouze doporučující charakter, bez nároků na povinnou implementaci do školního systému. Dle posledního hodnocení OECD dopadli čeští žáci relativně dobře, ovšem s výjimkou schopnosti čtení, psaní a porozumění předkládanému textu. Není to i vinou špatného písma? V současné době jsme svědky pozvolného zhoršování typografické úrovně slabikářů, předloh psacího písma pro první stupeň škol, učebnic. Trapná je grafická nekompatibilita maturitních zkušebních protokolů s odpovědními archy, na vysokých školách neexistuje grafický standard pro odevzdávání písemných prací, panuje živelnost v orientačních systémech budov a internetové stránky našich špičkových univerzit budí lítost.

Současná situace v České republice by se dala označit jako stav nouze, alespoň pokud jde o grafickou úpravu většiny školských tiskovin. Po demonopolizaci pedagogického nakladatelství se vydávání některých učebnic vydalo cestou tržní nekultury a mnohá soukromá vydavatelství šetří, kde se dá: na grafické úpravě, vazbě, papíru. Aby firmy stlačily výrobní náklady na naprosté minimum, často neúměrně zmenšují nebo elektronicky zužují písmo. Tím sice ušetří několik stránek, ale vůbec si neuvědomují, že tím mohou zapříčinit poruchy vnímání textu u žáků, anebo dokonce zhoršení zraku. Pro formování estetického názoru, vztahu ke čtení a tištěné informaci má písmo důležitou roli. Může mít za následek dobrý start dítěte do světa gramotných, nebo naopak odpor ke vzdělanosti. Málokdo si uvědomuje dopad typografie na formování lidské povahy – banální písmo podporuje banální myšlení, nepořádně umístěné české akcenty mohou vést k neúctě k mateřskému jazyku. Naproti tomu písmo dobrých optických kvalit je výrazem respektu k předávaným textovým informacím a vizitkou kvality učební látky, a u žáka vzbuzuje originalitu a preciznost v myšlení. Mladý člověk, obklopen nekvalitním písmem, může vyrůstat s pokřiveným názorem na latinku. My chceme ukázat, že učebnice se dá vytisknout i lepším písmem, v našem ideálním případě písmem, které bude navrženo právě pro tento účel.

Písmový systém Comenia je výsledkem dlouhodobého výzkumu v oblasti ergonomie psaní, čtení, tiskových a elektronických publikačních technik i vývoje písma. Jeho tvary, proporce a estetické kvality jsou upraveny tak, aby eliminovaly únavu očí a vedly ke zlepšení vzhledu všech tiskových materiálů připravovaných pro žáky a studenty.

Brousil, Lencová, Štorm

Informace o autorech

TOMÁŠ BROUSIL

* 13. 5. 1975 v Nitře. Původně mechanik a opravář letadel. V roce 1998 absolvoval Střední mistrovskou školu uměleckého designu v Praze, od roku 2002 studuje na VŠUP v Praze (ateliér písma a typografie). Věnuje se grafickému designu v kulturní oblasti, především pro divadelní projekty. V roce 2003 založil písmolijnu Suitcase Type Foundry. Účastnil se mezinárodních výstav a projektů zaměřených na písmo (e-a-t, Bookmarks). V roce 2005 obdržel cenu Vynikající studentský design od Design centra ČR za vizuální styl divadla Rokoko, laureát Velké ceny brněnského Bienále grafického designu 2008, držitel TDC Certificate of Excellence in Type Design 2008. V současnosti pracuje jako asistent atelieru Tvorba písma a typografie na VŠUP. WWW.SUITCASETYPE.COM

RADANA LENCOVÁ

* 2. 11. 1975 v Žatci. Studovala na VŠUP v Praze (1994–2000), následně v doktorském studiu na stejné škole s tématem „Kaligrafie dnes – rukopisné písmo“ (2002–2005). Věnuje se grafickému designu a výtvarným experimentům kombinujícím písmo, světlo a tanec (projekt „Přeměna odpadu – proměna duše“), grafické úpravě knih (nakladatelství Svět) a volné kaligrafii. V edici „Kaligrafie“ vydala autorské knihy „Rozhovory o písmu rukopisném“ (2007) a „Comenia Script, praktický manuál“ (2008). Na Mezinárodním bienále grafického designu v Brně obdržela několik cen (1996, 1998, 2000), dále ocenění v soutěži Nejkrásnější české knihy (2002, 2003, 2008). WWW.LENCOVA.EU

FRANTIŠEK ŠTORM

* 3. 7. 1966 v Praze. Studoval na VŠUP v Praze (1985–91). V roce 1993 založil Střešovickou písmolijnu pro realizaci vlastních návrhů písem i historických abeced významných českých písmařů. Zabývá se knižní úpravou, grafickým designem, fotografií a volnou grafikou, spolupracuje na písmových realizacích v architektuře. Od roku 2003 do r. 2007 vedl ateliér písma a typografie na VŠUP v Praze. Za své návrhy písem získal několik zahraničních i domácích ocenění, např. TDC Certificate of Excellence in Typography 2000 (za písmo Biblon ITC), BukvaRaz! Award, Moskva (2001) TDC Certificate of Excellence in Type Design 2008. WWW.STORMTYPE.COM